

Leidse muziekgeschiedenis: Componist Leander Schlegel

De muzikafdeling van BplusC werkt aan een project rondom Leander Schlegel, een beroemde leerling en docent van de Leidse muzikschool. Dit voorjaar zijn alvast drie Zondagmatinees in Cultuurhuis de Paulus aan deze pianist en violist uit de 19^e eeuw gewijd. Organisator Lucien Knoedler introduceert de in vergetelheid geraakte componist.

In Cultuurhuis de Paulus in Oegstgeest is op zondagmiddagen klassieke muziek op hoog niveau te beleven. Deze maandelijks concerten worden georganiseerd in samenwerking met BplusC. De laatste drie Zondagmatinees van dit seizoen staan in het teken van Leander Schlegel. Deze componist werd op 2 februari 1844 op Oegstgeester (nu Leids) grondgebied geboren en is op 22 oktober 1913 ter aarde besteld op De Groenesteeg in Leiden, de elite-begraafplaats destijds. De marmeren steen op het familiegraf staat er fier bij.

Leander Schlegel genoot piano- en vioolles aan de Muziekschool van Leiden en was er in 1866, na zijn terugkeer uit Leipzig, viooldocent. Schlegel maakte in het land evenwel naam als pianovirtuoos, was een gezochte liedbegeleider en gold hier als een vertolker bij uitstek van de muziek van Robert Schumann.

In De Paulus klinken van deze in vergetelheid geraakte meester op 13 maart de *cyclus Deutsche Liebeslieder opus 20*, op 10 april de *Vioolsonate opus 34*, en op 22 mei onder meer de wondermooie *Ballade voor piano opus 2*. Kom en leg je oor te luister, in de salon van Leander Schlegel.

Leander Schlegel

Directeur van Naturalis

Leander is het vierde kind van Hermann Schlegel en Cornelia Buddingh, een zeer muzikale predikantsdochter uit De Kaag. Vader Schlegel uit Thüringen en zoon van de grondlegger van een fabriek in giet- en messingwaren, was een grotendeels selfmade dierkundige. Op voorspraak kwam hij in 1825 uit Wenen naar Leiden en groeide hier uit tot de gedreven en befaamde, alsook alom zeer geziene directeur van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie – tegenwoordig Naturalis –, en aldus honorair hoogleraar zoölogie. En deed een internationale beroemdheid Leiden aan, grote kans dat deze bij de Schlegels langsging. Gustaaf, het

tweede kind van Hermann en Cornelia, was in Leiden vanaf 1878 hoogleraar Chinese Taal- en Letterkunde.

35 opusnummers

Schreef hij weliswaar van kindsbeen af muziek – hij was een wonderkind op de viool –, pas toen hij tegen de veertig liep, besloot Leander Schlegel zijn composities bij uitgevers aan te bieden. Het verklaart waarom het oeuvre dat hij naliet slechts vijfendertig opusnummers telt. Hij toonde zich uitermate zelfkritisch en over zijn pennenvruchten heel onzeker bovendien, terwijl hij destijds in Haarlem al jaren directeur van de Toonkunstmuziekschool was en dirigent van het Toonkunstkoor in die

Poster uit 1911

stad. Schlegel vond gauw weerklink bij de beste uitgevers en die waren in Duitsland gevestigd. Daarom dragen zijn werken doorgaans Duitse titels.

Europees succes

Zo raakte zijn muziek over Europa verbreid en werd zij juist in Wenen veel-vuldig uitgevoerd, getuige de zaterdagmatinees gewijd aan uitsluitend Schlegel in de Bösendorfer-Saal.

De invloedrijke Weense muziekcriticus Josef Gänsbacher nam in de zomer van 1911 de moeite helemaal naar Overveen te reizen om er Schlegel in zijn woonhuis te bezoeken. Zo schreef hij in het dagblad *Der Merker*: "Schlegel heeft pianowerken gepubliceerd die veel schoonheid en voortreffelijkheid brengen." En: "In zijn talrijke liederen, die zoveel heerlijks behelzen, vindt de zanger een rijke oogst."

En ging Schlegels symfonie in Dortmund in première, zijn vioolconcert in Berlijn (de Nederlandse première was in Arnhem), een symfonisch gedicht in Amsterdam bij het Concertgebouw-orkest onder leiding van Willem Mengelberg, zijn vioolsonate stond al gauw op het concertrepertoire van de wereldberoemde Hongaarse violist Carl Flesch.

Frisheid, levendigheid, gouden kleur

In zijn *Een eeuw Nederlandse muziek 1815–1915* (Amsterdam, 1950/1986) schrijft Eduard Reeser: "Een voorname persoonlijkheid treedt ons in de muziek van Schlegel tegemoet." Reeser toont zich in dit standaardwerk uiteraard steeds een zeer kritisch onderzoeker. Er gaat, merkt hij op "van [Schlegels] werk een frisheid en levendigheid uit die zich wel heel gunstig onderscheidt van de ouderwetsheid die zoveel Nederlandse muziek op Duitse grondslag reeds bij haar ontstaan aankleefde." Pianist, componist en dirigent Willem Andriessen, een jonge tijdgenoot van Schlegel, noteerde over diens oeuvre: "De gouden kleur, die de late romantiek kenmerkt, ligt over deze poëzie breed gespreid."

Frans van Ruth, pianist, musicoloog en docent aan het Conservatorium van Amsterdam, heeft een uitvoerige website over het leven en de werken van Leander Schlegel samengesteld, zie www.leander-schlegel.nl

Lucien Knoedler

Zondagmatinees

zondag 13 maart
De *cyclus Deutsche Liebeslieder op. 20* van Leander Schlegel
Marene Elgershuizen, sopraan
Frans van Ruth, piano

zondag 10 april
Vioolsonate op. 34 van Leander Schlegel en o.m. de Tiende vioolsonate van Beethoven
Quirine Scheffers, viool
Lauretta Bloom, piano

zondag 22 mei
Diverse pianowerken van Schlegel en tijdgenoten
Jacob Boogaart, piano

Cultuurhuis De Paulus
Warmonderweg 2-A, Oegstgeest
Aanvang: 16.00 uur
Toegang: vrij entree tot 18 jaar (in gezelschap van een volwassene)
€ 25,00 volwassenen; € 10,00 studenten.
Reserveren wordt aanbevolen (tickets@musaix.org).

Meer informatie: www.musaix.org